

IZVJEŠTAJ

SOCIJALNI POLOŽAJ ROMA I EGIPĆANA

I

POMOĆ INSTITUCIJA DRŽAVE ROMSKOJ I EGIPĆANSKOJ
POPULACIJI

Jun, 2013.

SADRŽAJ

1. DIZAJN I OSNOVNI CILJEVI ISTRAŽIVANJA	3
2. OSNOVNE KARAKTERISTIKE REALIZOVANOG UZORKA	4
3. SOCIJALNI I EKONOMSKI STATUS ROMSKIH I EGIPĆANSKIH DOMAĆINSTAVA.....	10
4. OBLICI I OBIM SOCIJALNIH DAVANJA ZA PRIPADNIKE ROMSKE I EGIPĆANSKE POPULACIJE....	15
5. KLJUČNI NALAZI ISTRAŽIVANJA	23

1. DIZAJN I OSNOVNI CILJEVI ISTRAŽIVANJA

Istraživanje koje prezentujemo dizajnirano je sa osnovnim ciljem da se skenira socijalni položaj romske i egipćanske (RE) populacije u Crnoj Gori. Jednako, istraživanjem smo utvrdili oblike i stepen socijalne pomoći/zaštite koju pripadnici ove populacije ostvaruju podrškom nadležnih institucija države. Kako bi ostvarili osnovne ciljeve istraživanja, detaljno su analizirane institucionalizovane prakse koje su usmjerene u ovom pravcu. Svaka od ovih praksi bila je poseban predmet u instrumentarijumu. Istraživanje je operisalo anketnim metodom sa ukupnim brojem od 701 ispitanika RE populacije. Upitnik koji je kreiran posebno za ovo istraživanje sastojao se iz ukupno 43 pitanja, od kojih su 23 socio-demografske varijable, te pitanja koja mjere socijalno stanje, dok su preostala pitanja usmjerena na utvrđivanje stanja socijalne pomoći koju su pripadnici romske i egipćanske populacije primali (ili nisu primali). S obzirom na to da je najveći dio RE populacije situiran u tri crnogorske opštine (Podgorica, Nikšić i Berane), anketiranje je vršeno upravo u ovim trima opštinama. Imajući u vidu da su podaci o pripadnicima date populacije dobijeni iz zvaničnog popisa stanovništva (2011), nije bilo moguće utvrditi kriterijume za poststratifikaciju, tako da podatke dajemo integralno i autentično za one ispitanike koji su obuhvaćeni istraživanjem.

Istraživanje RE populacije praćeno je nizom specifičnih metodoloških problema koji su pažljivo analizirani prije nego što se krenulo u sam proces terenskog prikupljanja podataka. Prvi problem vezan je za tradicionalno nizak stepen obrazovanja većine pripadnika romske i egipćanske populacije, te se u kreiranju instrumenta istraživanja posebno moralo voditi računa o jeziku i formulacijama samih pitanja. Drugo, većina pripadnika ove populacije živi u getoiziranim zajednicama što je predstavljalo poseban problem u samom činu prikupljanja podataka; dakle, riječ je o terenskom radu anketara. Treće, kod pripadnika depriviranih skupina, prema kojima se nerijetko sprovodi diskriminacija različite vrste, a ovo je poznato na osnovu metodoloških studija, postoji tendencija da se ili mimikrijom dobijaju odgovori koji su društveno poželjni, ili pak da se stanje prikazuje nerealno lošim, jer se samo ispunjavanje ankete posmatra kao 'apel za pomoć' od države. Ovo je razlog usljed kojeg je instrument morao sadržati određena pitanja koja su imala svrhu logičke kontrole, a sve sa ciljem obezbjeđivanja validnosti dobijenih podataka.

Konačno, terensko istraživanje je sprovedeno u periodu od 07. do 15. juna 2013 godine.

2. OSNOVNE KARAKTERISTIKE REALIZOVANOG UZORKA

Prvi dio istraživanja predstavlja socio-demografske karakteristike realizovanog uzorka. Najveći procenat romske i egipćanske populacije u realizovanom uzorku situiran je u opštini Podgorica (47%), zatim 37% u Nikšiću i 16% na teritoriji opštine Berane. U Fig 2. i Fig 3. predstavljena je polna/rodna i starosna struktura ispitanika. Od ukupnog broja ispitanika 51% su pripadnici muškog pola/roda, dok je 41% pripadnica ženskog pola/roda. Starosna struktura (Fig 3) ispitanika je takva da je najveći procenat onih starosti od 18 do 34 godine, odnosno 57% gledano procentualno. Nešto više od 33% je onih starosti od 35 do 54 godine, dok je najmanje pripadnika romske populacije od 55 godina i starijih (nešto više od 9%).

Fig 1. Opština

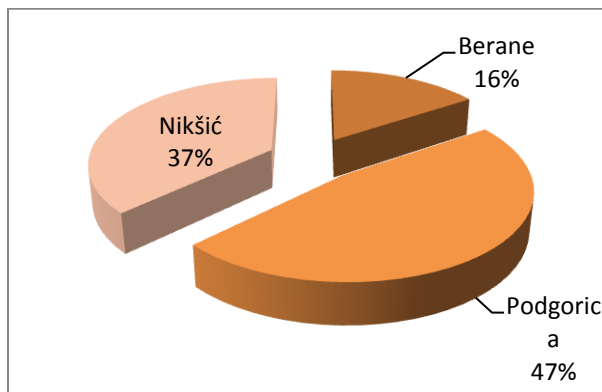

Fig2. Pol/Rod ispitanika

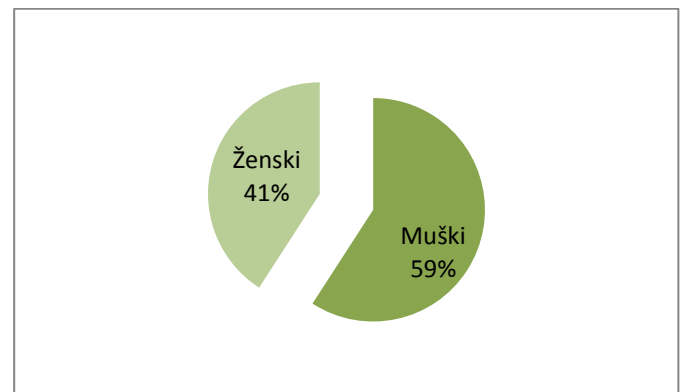
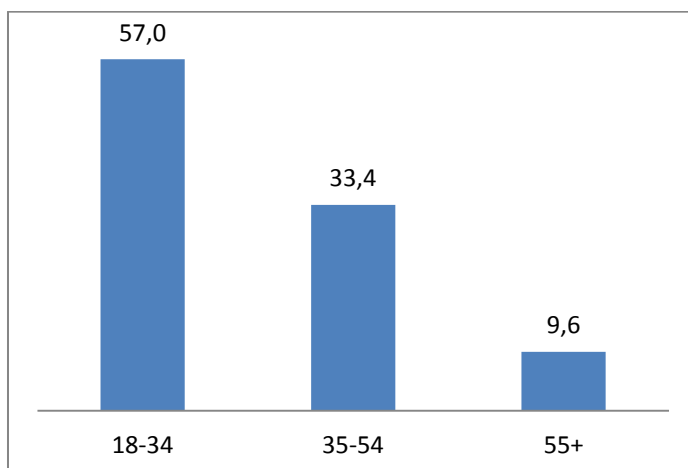

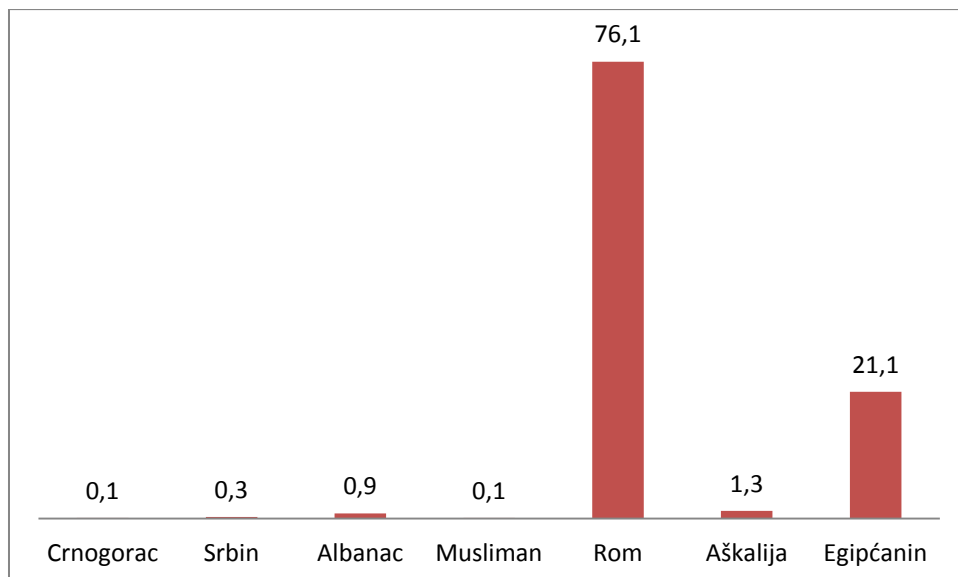
Fig3. Starost ispitanika %

Kada je u pitanju etnička samoidentifikacija (Fig 4), zabilježen je veoma visok procenat onih koji se izjašnjavaju kao pripadnici romske etničke grupe, i to oko 76%. Značajan je procenat

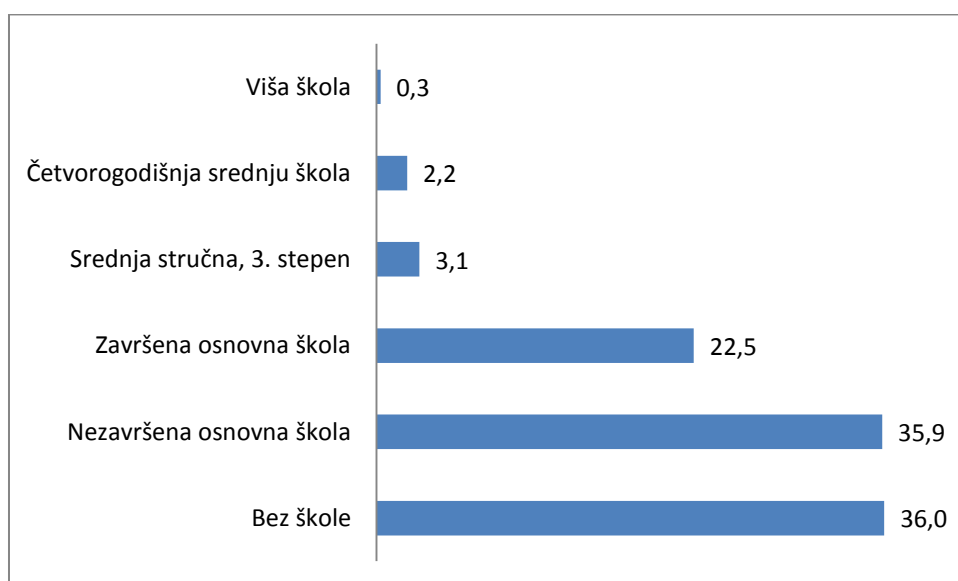
(nešto više od 21%) i onih koji se izjašnjavaju kao Egipćani. Oko 1% je onih koji se izjašnjavaju kao Aškalije. Zatim slijede onih koji se samoidentifikuju kao Albanci, manje od 1%, pa Srbi, a najmanji procenat je onih koji se indentifikuju kao Muslimani i Crnogorci (0.1%).

Fig 4. Etnička samoidentifikacija %

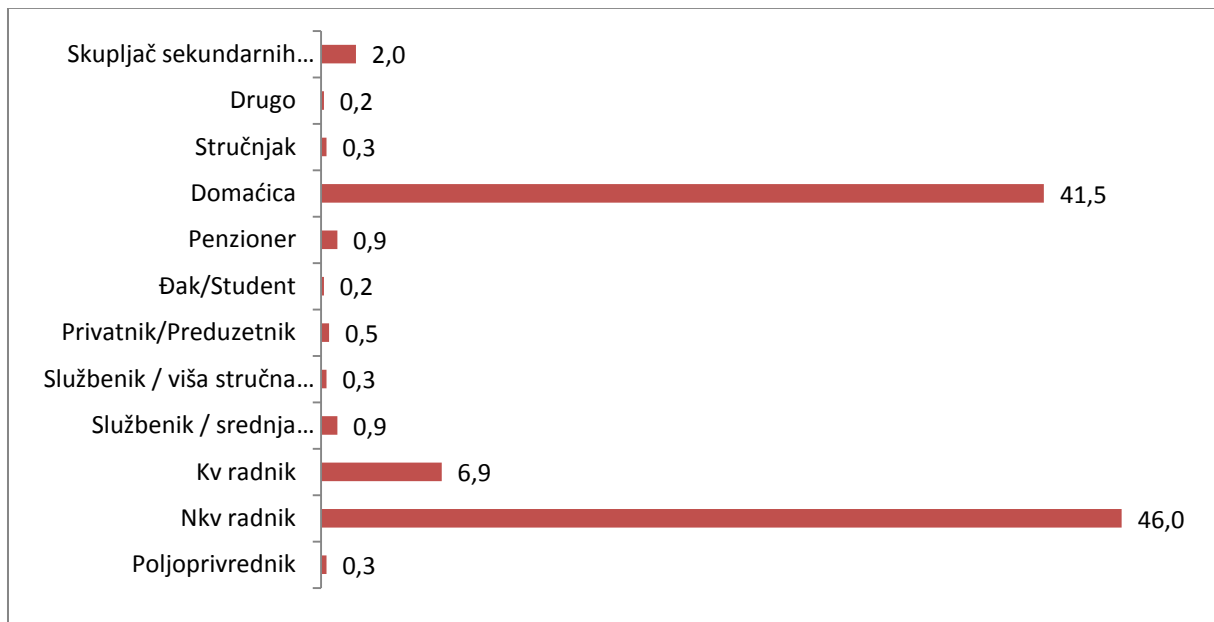
Što se tiče nivoa obrazovanja (Fig 5,) rezultati istraživanja pokazuju da je obrazovanje na nezavidnom nivou, s obzirom na to da je najveći broj onih (36%) koji nemaju nikakvu završenu školu. Zatim je približno isti procenat onih koji imaju nezavršenu osnovnu školu – skoro 36%. Nešto više od 22% ispitanika završilo je osnovnu školu, dok onih sa završenom srednjom školom trećeg stepena ima oko 3%, a sa četvorogodišnjom srednjom školom oko 2%. Onih sa završenom višom školom je jako malo, manje od 1%.

Fig 5. Obrazovanje %

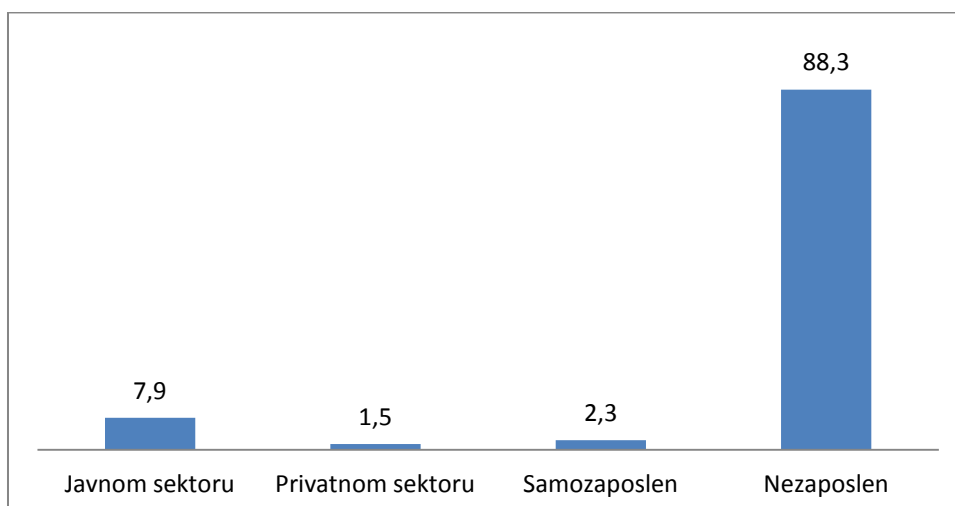
U pogledu zanimanja (Fig 6) najveći je procenat onih koji su nekvalifikovani radnici (46%), a značajan procenat je onih koji svoje zanimanje definišu kao zanimanje domaćice oko 41%. Skoro 7% je kvalifikovanih radnika. Zanimanje sakupljača sekundarnih sirovina bilježi se kod oko 2% ispitanika, a manje od 1% je službenika sa srednjom školom, penzionera, zatim privatnika/preduzetnika, službenika sa višom školom, dok je najmanje stručnjaka i đaka/studenata.

Fig 6. Zanimanje %

Čak više od 88% pripadnika romske i egipćanske populacije nije zaposleno (Fig 7). Zaposlenih u javnom sektoru je preko 7%, zatim slijede oni koji su samozaposleni (oko 2%), dok je nešto više od 1% zaposlenih u privatnom sektoru.

Fig7. Zaposlen u ... %

Najveći dio anketiranog romskog i egipćanskog stanovništva živi u romskim naseljima (oko 91%), a samo 8% živi van romskog naselja (Fig 8). Prikazujemo (Fig 9) koja su to naselja u kojima žive Romi i Egipćani u tri gorenavedene crnogorske opštine. Kamp Konik 1 je naselje u kojem živi više od 28% RE stanovništva, slijedi zatim naselje pod Trebjesom (oko 19%), Kamp Konik 2 (preko 18%) i naselje Budo Tomović (skoro 11%). Najmanje Roma i Egipćana u našem uzorku živi u naseljima Talum (9%), te Brlja i Riversajd (oko 6%).

Fig 8. Živi u %

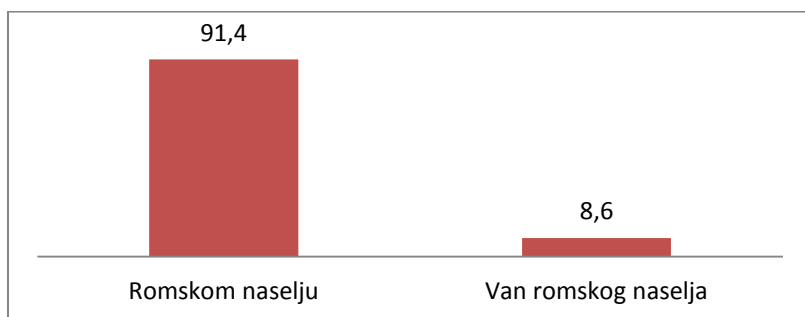
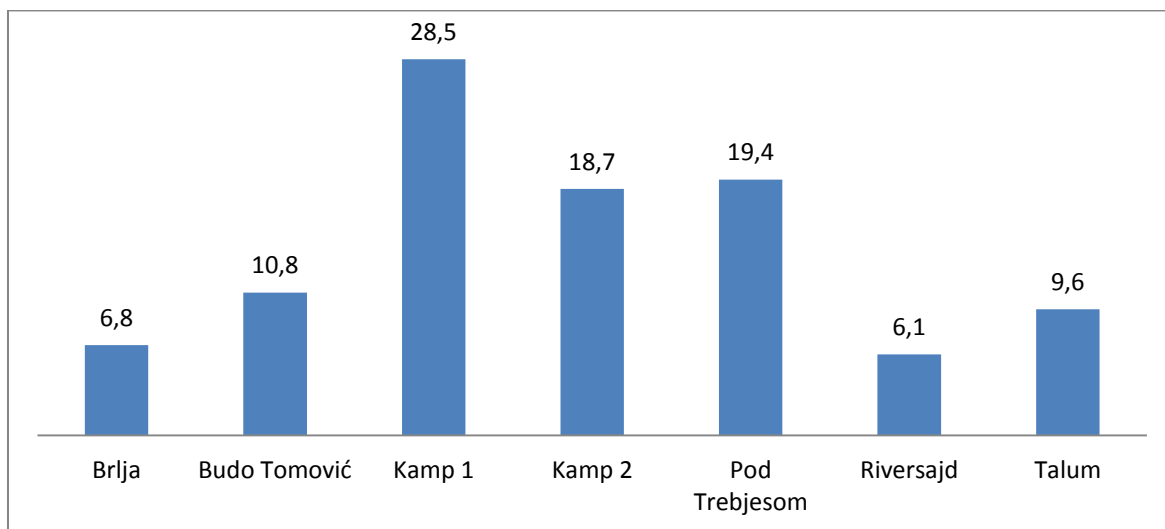
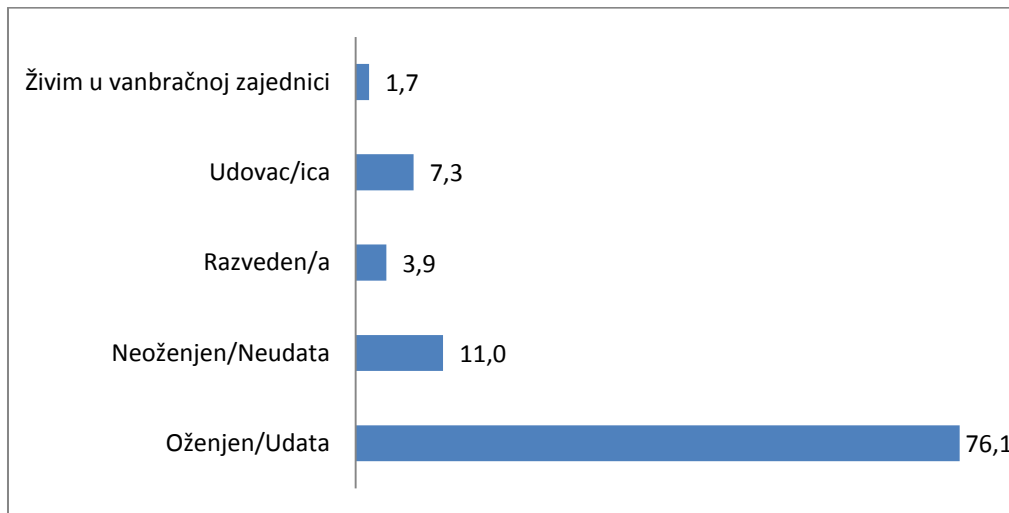

Fig 9. Romsko/egipćansko naselje %

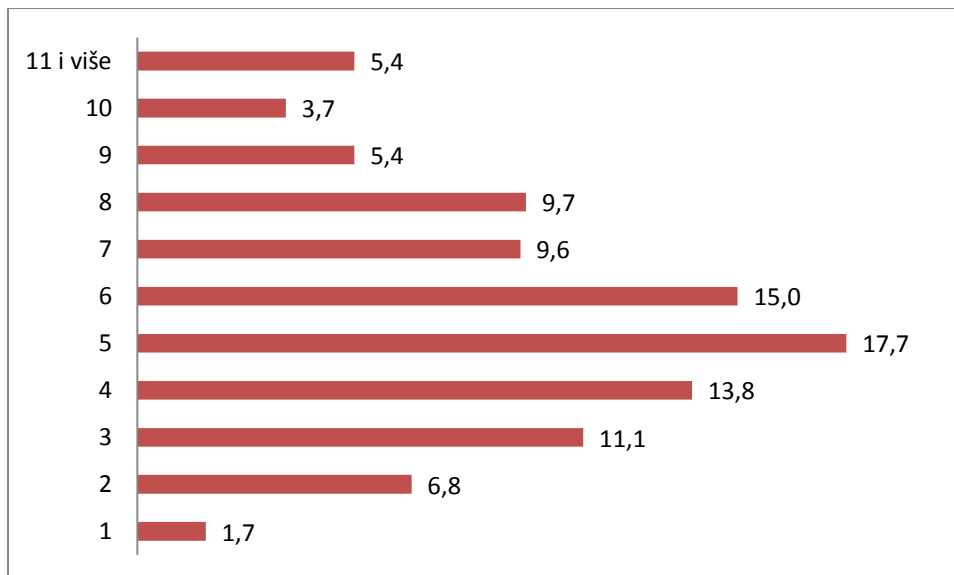
Dio socio-demografske strukture predstavljaju i podaci o bračnom statusu i broju članova domaćinstva. Prema našim podacima o bračnom statusu (Fig 10), dominira broj udatih/oženjenih, kojih je ukupno 76%. Oko 11% je neudatih/neoženjenih, dok je oko 7% udovaca/ica. Namanje je razvedenih (oko 3%) i onih koji žive u vanbračnoj zajednici (oko 1%).

Fig 10. Bračni status %

Najbrojnija su domaćinstva od pet članova (17%), zatim ona od šest i četiri člana porodice. Oko 11% je tročlanih domaćinstava, a značajan je i procenat od oko 9% domaćinstava sa 8 i 7 članova. Po broju članova slijede potom domaćinstva sa dva, devet i 11 i više članova. Manje od 4% je domaćinstava sa 10 članova, a oko 1 % je onih sa jednim članom (Fig 11)

Fig 11. Broj članova domaćinstva %

Dalje, porodice uglavnom imaju djecu i to u 86% slučajeva, a više od 13% je bez djece (Fig 12). Od onih koji imaju djecu (Fig 13), najviše je porodica sa troje (22%), dvoje (skoro 21%), pa četvero djece (oko 19%). Značajan procenat je onih koji imaju jedno dijete (11%). Petoro djece ima 9% ispitanika, šestoro djece ima 7%. Porodice sa 8 i više djece čine skoro 6 %.

Fig 12. Da li imate djece? %

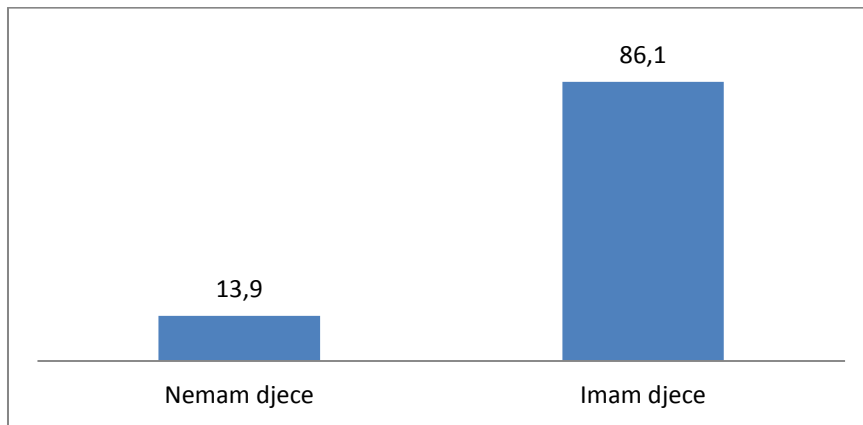
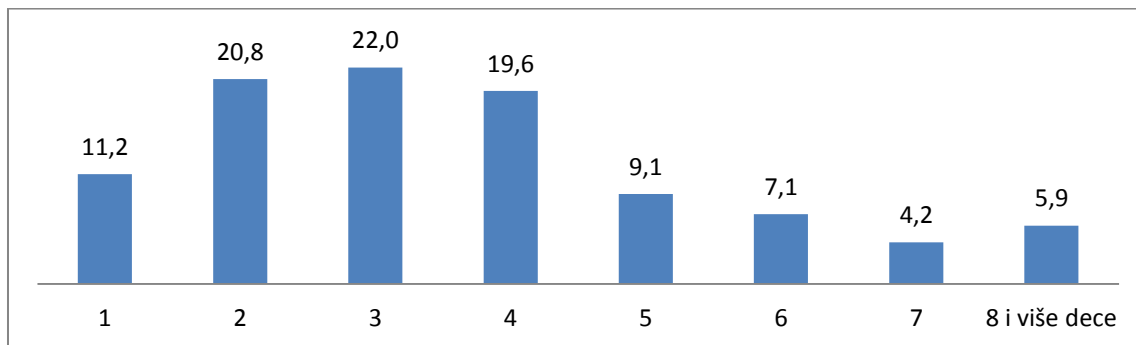

Fig 13. Broj djece (od onih koji imaju djecu) %

Bez obzira na broj djece, prosječno oko 50% djece ide u vrtić/školu (dakle, svako drugo dijete), osim u slučaju porodica sa petoro dece gdje je malo veći procenat djece koja ne idu u školu/vrtić (41%) u odnosu na 39% onih koji idu u školu/vrtić. Značajan je i podatak da preko 35% djece koja su u školskom uzrastu ne ide u školu, bilo da se radi o porodici sa jednim djetetom ili više. Onih koji nisu u uzrastu za školu je nešto više od 10%, osim u slučaju domaćinstva sa petoro djece, gdje taj procenat iznosi oko 19.

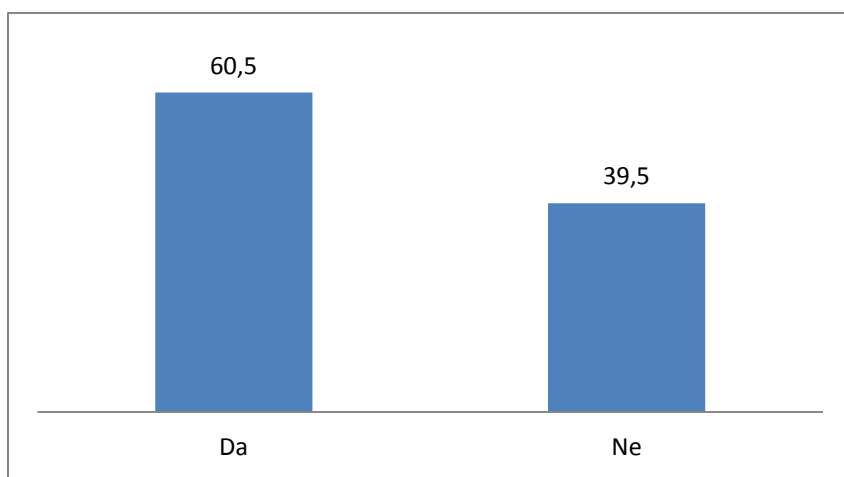
Fig 14. Da li Vaše dijete ide u školu/vrtić %

	Ide u školu	Ne ide u školu	Nije u uzrastu
1 dijete	51,3	36,1	12,5
2 djece	53,3	35,6	11,1
3 djece	50,3	39,0	10,7
4 djece	51,4	36,8	11,8
5 djece	39,5	41,2	19,3

3. SOCIJALNI I EKONOMSKI STATUS ROMSKIH I EGIPĆANSKIH DOMAĆINSTAVA

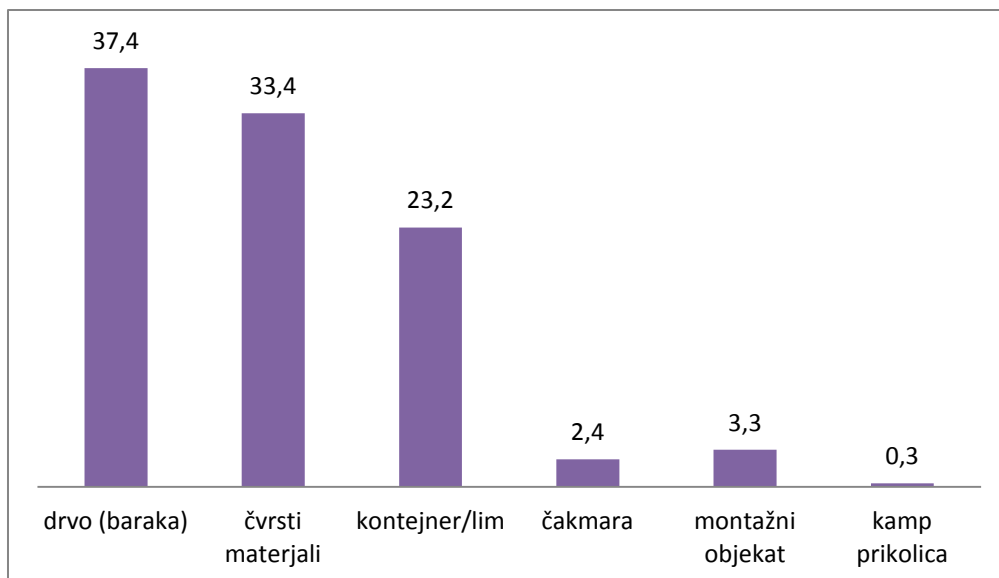
Drugi dio istraživanja usmjeren je na ispitivanje socijalnog i ekonomskog stanja romskih i egipćanskih domaćinstava. Što se tiče vlasništva nad objektima u kojima žive (Fig 15), u najvećem broju slučajeva pripadnici RE populacije su vlasnici tih objekata (oko 60%), dok skoro 40% njih ne posjeduje objekat u kojem žive.

Fig 15. Da li objekat u kojem živite pripada Vama %

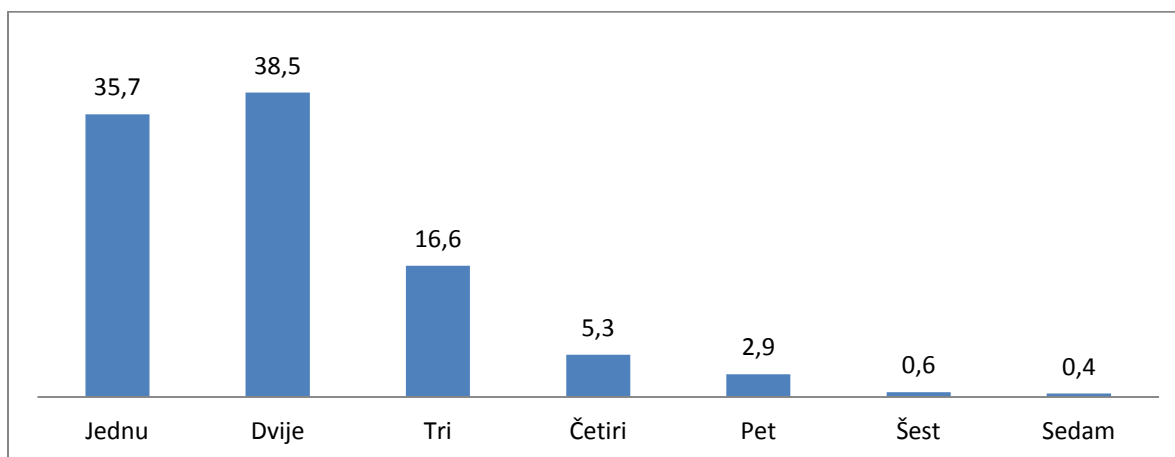
Najveći broj objekata u kojima žive Romi i Egipćani (Fig 15.1) su barake napravljena od drveta /dasaka (preko 37%). Svako treće domaćinstvo živi u objektima od tvrdog materijala, dok u kontejnerima (limenim objektima) živi gotovo četvrtina ispitanika. Mali je procenat onih koji žive u montažnim objektima (3,3%), čakmarama (2,4%) i kamp prikolicama (0,3%).

Fig 15.1 Od kog je materijala objekat u kojem živite %

Dalje, sa ciljem opisivanja uslova i opremljenosti objekata u kojima žive pripadnici romske i egipćanske populacije, iznosimo podatke o broju prostorija u objektima u kojima žive (Fig 16). Objekti u kojima žive uglavnom imaju dvije prostorije, i to u 38% slučajeva. Takođe, oko 35% domaćinstava ima samo jednu prostoriju, a oko 16% tri prostorije. Domaćinstava sa četiri prostorije je oko 5%, a manje od 5 procenata je onih objekata sa pet, zatim šest i sedam prostorija (manje od 1%).

Fig 16. Koliko ima prostorija objekat u kojem živite?

O kvalitetu života u objektima najbolje govore podaci opremljenosti kuće/stana (Fig 17). Naime, **struju posjeduje najveći broj domaćinstava (88%), 80% domaćinstava ima televizor, 60% posjeduje frižider i oko 58 % ima šporet. 31% objekata ima WC sa tekućom vodom,** dok oko **29%** domaćinstava **ima kupatilo. Mašinu za veš posjeduje oko 20%. Svega 10ak % domaćinstava posjeduje kompjuter, oko 7% priključak za kablovksu, a 4% ima fiksni telefon.**

Fig 17. Opremljenost kuće/stana

	POSJEDUJE %
Kupatilo	29,5
Struja	88,0
WC sa tekućom vodom	31,5
Frižider	60,0
Zamrzivač	17,8
TV aparat	80,5
Šporet	58,5
Mašina za pranje veša	20,5
Priključak na kablovsku TV	7,2
Kompjuter	10,3
Fiksni telefon	4,3

Takođe, više od **83% nema automobil**, dok je procenat onih koji **imaju oko 16%** (Fig 18). Najveći dio ispitanika **ima mobilni telefon (oko 81%)**, a svega **oko 18%** je onih koji **ne posjeduju mobilni** (Fig 19).

Fig 18. Domaćinstvo ima automobil %

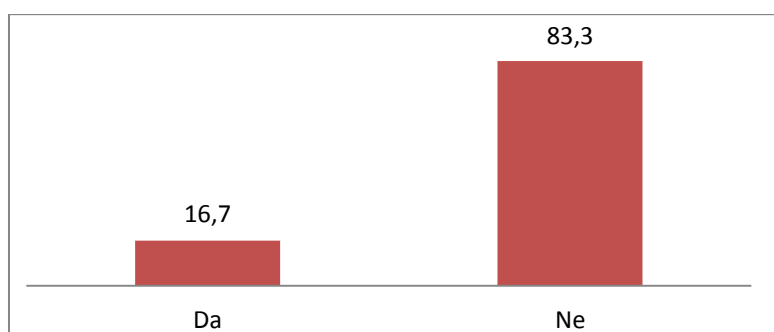
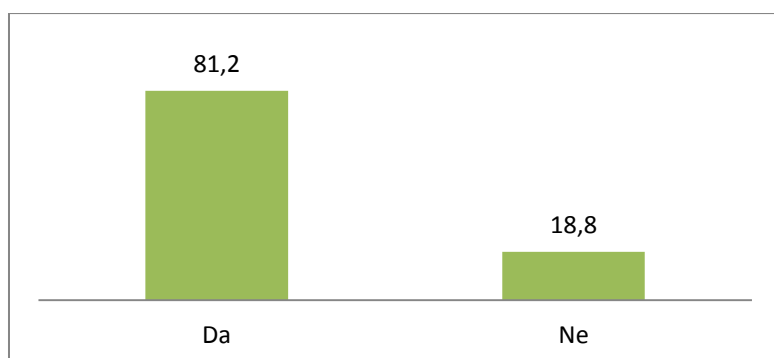
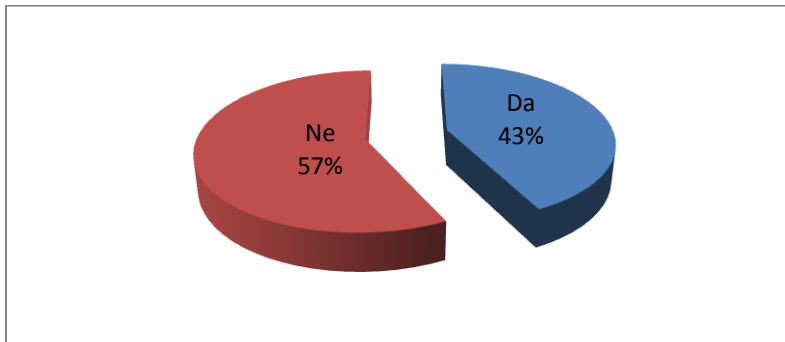

Fig 19. Ispitanik ima mobilni telefon %

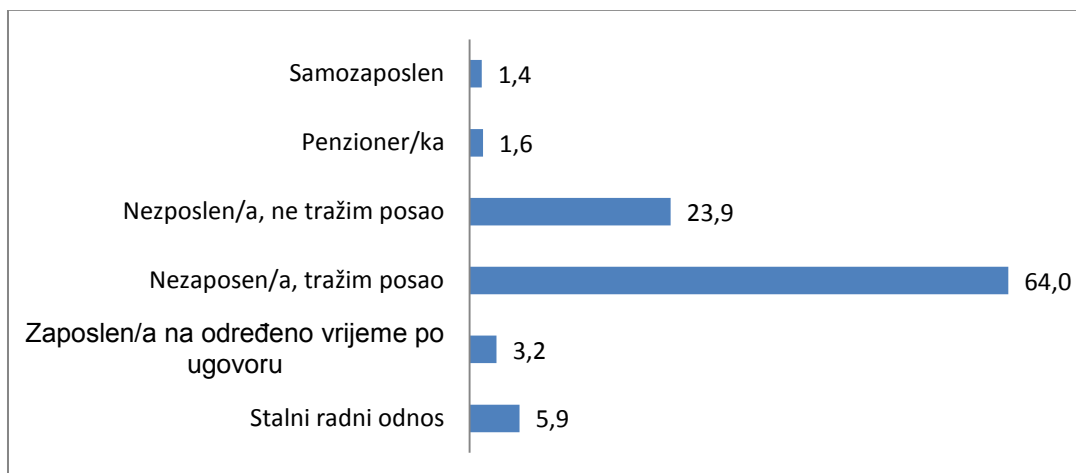
Zanimljiv je podatak (Fig 20) da **više od 57% ispitanika nema crnogorsko državljanstvo, dok oko 42% ispitanika ima državljanstvo Crne Gore.**

Fig 20. Ima li ispitanik crnogorsko državljanstvo %

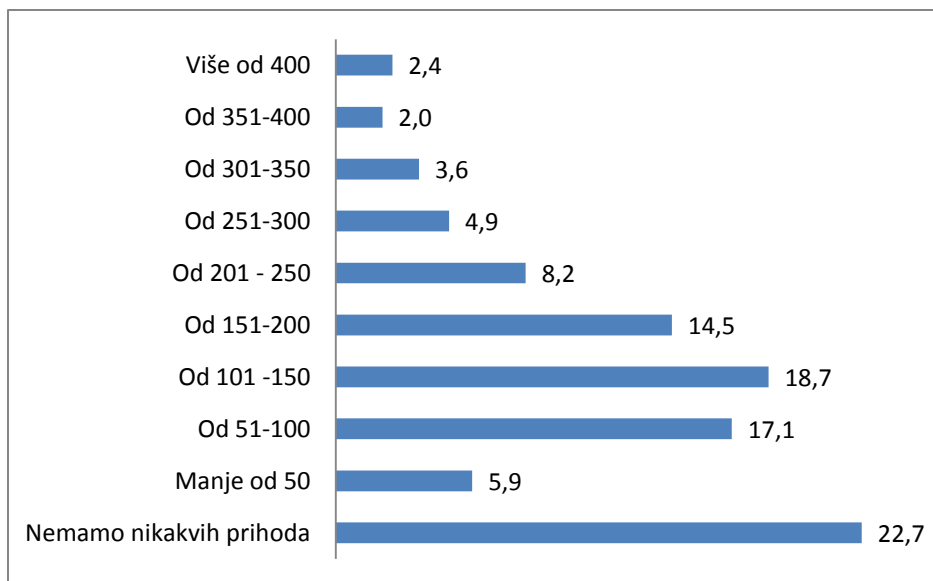
Podaci o statusu zapošljenja (Fig 21) ukazuju da je **najviše nezaposlenih/onih koji traže posao i to skoro 64%**. Po brojnosti slijede **nezaposleni koji ne traže posao (više od 24%)**. **Stalan radni odnos ima samo nešto više od 5%** Roma i Egipćana, dok je **ispod 5 % zaposlenih na određeno vrijeme po ugovoru**, dok **penzionera i samozaposlenih ima svega 1%**.

Fig 21. Status zapošljenja %

Najviše domaćinstava nema nikakve prihode i to 22% (Fig 22). Kod onih koji **imaju prihode**, u 17% slučajeva taj iznos varira od 51 do 100 eura, zatim **18% ima prihode u iznosu od 100 do 150 eura**. **Do 200 eura prihode ima oko 14% domaćinstava**. Potom slijede oni sa primanjima od 201 do 250 (8%), a **manje od 5% je onih sa primanjima od 251 do 300 eura i od 301 do 350**. Mali je broj domaćinstava sa primanjima većim od 350 i od 400 eura i više (oko 2%).

Fig 22. Prihodi domaćinstva %

Stanje ličnog zdravlja (Fig 23) ispitanici ocjenjuju kao veoma dobro u 46% slučajeva, uz oko 33% onih koji smatraju da im je zdravlje uglavnom dobro. Onih koji definišu svoje zdravstveno stanje kao uglavnom loše je oko 15%, a nešto više od 4% je reklo da je njihovo zdravlje veoma loše. U većini slučajeva u domaćinstvima ne žive osobe sa teškim zdravstvenim stanjem ili invaliditetom (62%), a više od 37% domaćinstava ima članove porodice sa težim zdravstvenim stanjem/invaliditetom (Fig 24).

Fig 23. Kako ocjenjujete stanje vlastitog zdravlja %

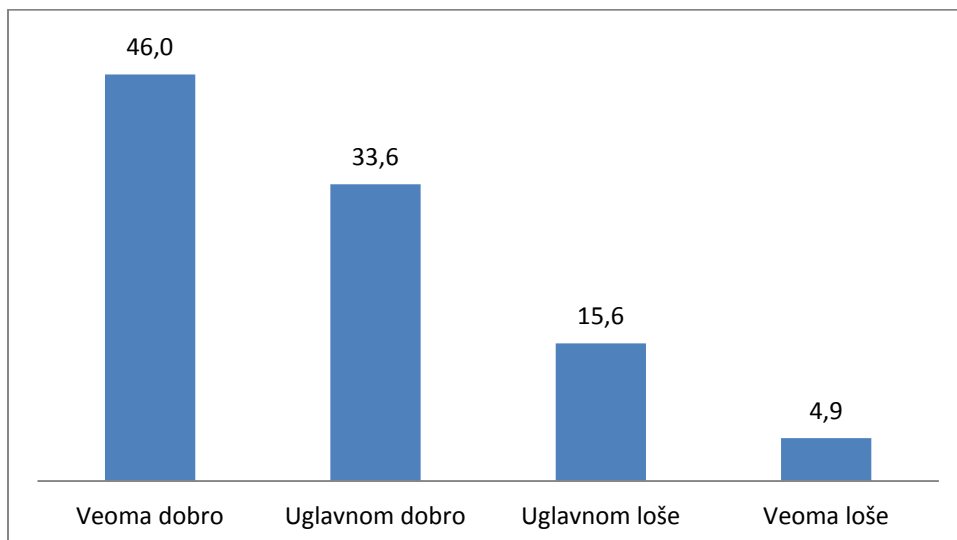
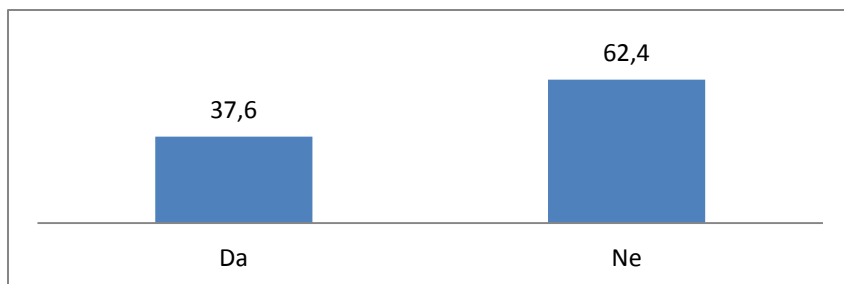

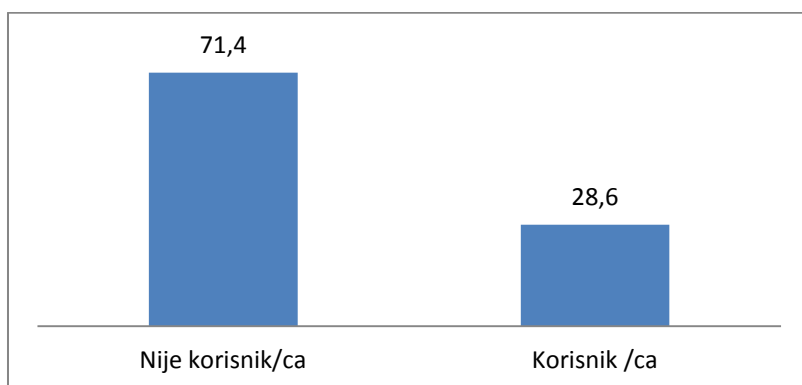
Fig 24. Da li u Vašoj porodici živi neka osoba teškog zdravstvenog stanja i/ili sa invaliditetom? %

4. OBLICI I OBIM SOCIJALNIH DAVANJA ZA PRIPADNIKE ROMSKE POPULACIJE

Ključni dio istraživanja utvrđuje oblike i nivo socijalne pomoći koji su/nisu primali pripadnici romske populacije (Fig 25). Podaci o materijanom obezbjeđenju porodice (MOP) ukazuju na veoma visok procenat ispitanika koji **ne prima socijalnu pomoć i to preko 71%**, dok skoro **29% njih dobija socijalnu pomoć**.

Fig 25. Broj domaćinstva korisnika MOP-a %

Prosječni iznos primanja **socijalne pomoći** iznosi **oko 119 eura**, ali sa velikom standardnom devijacijom, pri čemu je opseg primanja po domaćinstvima u dijapazonu od 12 eura do maksimalnih 350 eura (Fig 26).

Fig 26. Primanje (MOP) u evrima – statistika

Aritmetička sredina	119,38
Medijana	114,00
Standardna devijacija	39,693
Minimum	12
Maximum	350
Ospeg	338
Interkvartilni opseg	60

Dalje, podaci dobijeni istraživanjem (Fig 27) pokazuju da najveći procenat ispitanika **nikada ne dobija jednokratnu novčanu pomoć (preko 85%)**. **Skoro 11% dobija jednokratnu pomoć jednom godišnje**, dok **nekoliko puta godišnje jednokratnu novčanu pomoć primi 3%**. Neznatan broj **često** dobija jednokratnu novčanu pomoć (**manje od 1%**). Kod onih koji primaju **jednokratnu pomoć**, zabilježeno je da je taj **prosječni novčani iznos oko 68 eura** (Fig 28). I u ovom slučaju standardna devijacija ima visoku vrijednost, a opseg se kreće **od minimalnog iznosa novčane pomoći u vrijednosti 10 eura, do maksimalnog iznosa od 500 eura**.

Fig 27. Domaćinstva koja primaju jednokratnu novčanu pomoć %

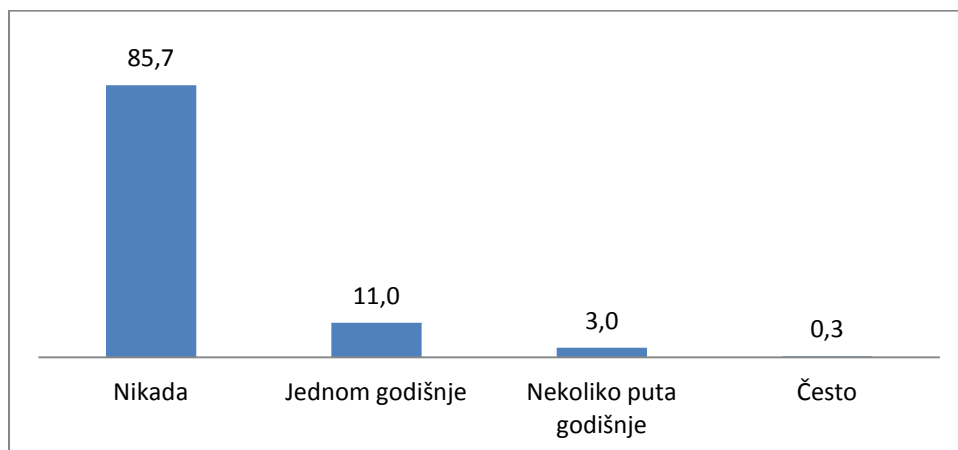

Fig 28. Jednokratna novčana pomoć u eurima – statistika

Aritmetička sredina	68,7
Medijana	50,0
Standardna devijacija	79,5
Minimum	10
Maximum	500
Ospeg	490
Interkvartilni opseg	70

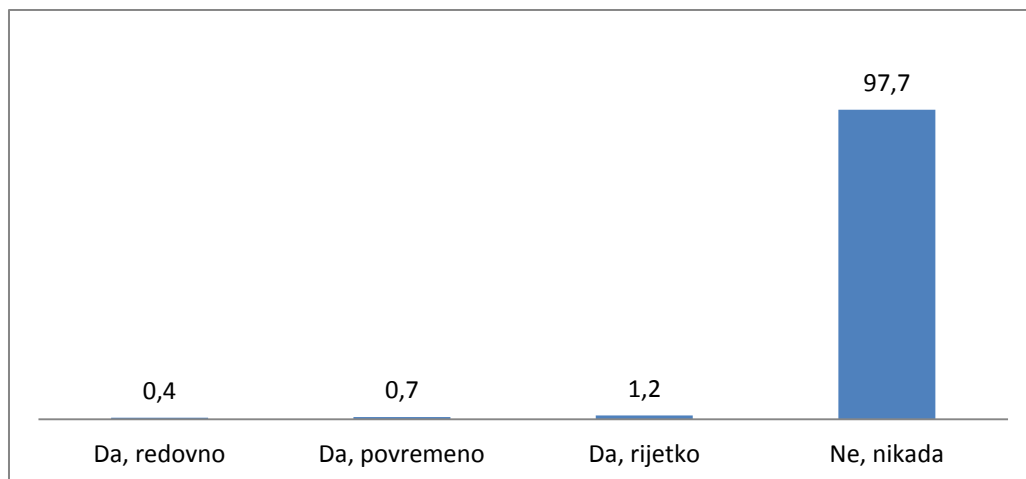
Što se tiče nenovčanih oblika pomoći, ona po rezultatima istraživanja, uglavnom nisu česta (Fig 29). Tačnije, **40% ispitanika** kaže da hranu **nikad ne dobijaju**, **oko 34% izjavilo je da povremeno dobijaju hranu**, dok **25% ispitanika kaže da se to dešava rijetko**. Slično je i sa odećom i obućom. **Oko 63% kaže da ogrijev nikada nisu dobili**, **oko 16% da rijetko dobijaju ogrijev kao pomoć**, a **oko 3% ispitanika ovu pomoć dobija povremeno**. **Sredstva za higijenu najčešće nikad ne dobijaju (48%), povremeno dobija 27% i rijetko dobija oko 22%** ispitanika. **Svega 1% navodi da često dobija ovu vrstu pomoći**. **Građevinski materijal u 88% slučajeva ne dobijaju nikad, rijetko 10% i povremeno 1%**.

Fig 29. Primaju pomoć u oblicima %

	Često	Povremeno	Rijetko	Nikada
Hrana	,1	34,0	25,8	40,1
Odjeća	,7	31,3	25,3	42,7
Obuća	,3	28,6	25,0	46,2
Posteljina	0,0	12,2	24,3	63,5
Ogrijev	0,0	2,7	16,9	80,4
Sredstva za higijenu	1,0	27,7	22,6	48,7
Građevinski materijal	0,0	1,0	10,5	88,5

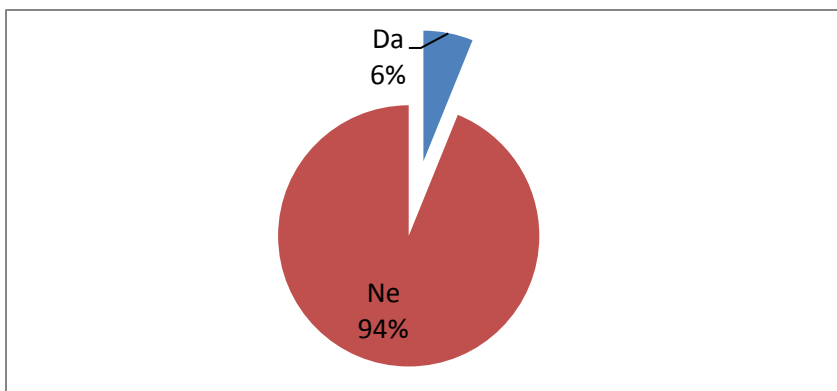
Jako visok procenat (**preko 97%**) ispitanika **nikada nije koristilo besplatne dnevne obroke koje daje Opština**. **Rijetko ih koristi oko 1 %** (Fig 30).

Fig 30. Da li ste nekada koristili usluge besplatnih dnevnih obroka koji daje Opština? %

Pomoć za osobe oštećenog zdravlja u velikom procentu **ne primaju**, tačnije, **oko 94% ispitanika spada u ovu kategoriju**, dok **svega 6% je onih kod kojih neko u porodici prima invalidninu** (Fig 31).

Fig 31. Da li neko u porodici prima invalidninu (novčanu pomoć za osobe oštećenog zdravlja)? %

Na pitanje **da li primaju dječiji dodatak**, preko **78%** njih kaže **da ne prima**, dok nešto više od **21%** prima dječiji dodatak (Fig 32 i Fig 33). **Prosječan iznos** dječijeg dodatka je skoro **80 eura**. **Najmanji iznos** je **15**, a **maksimalni 187 eura**.

Fig 32. Primaju dječiji dodatak %

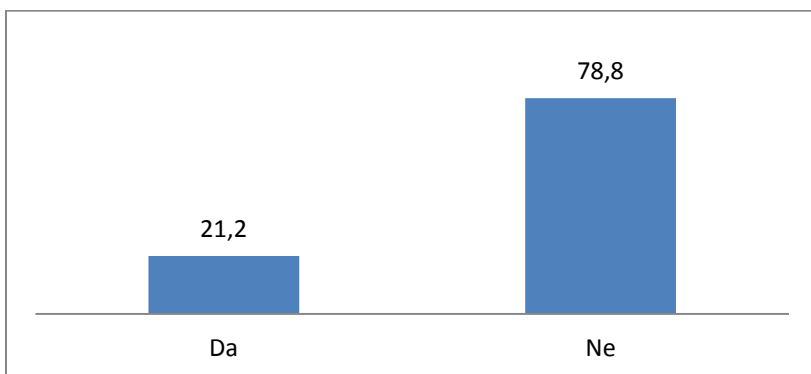
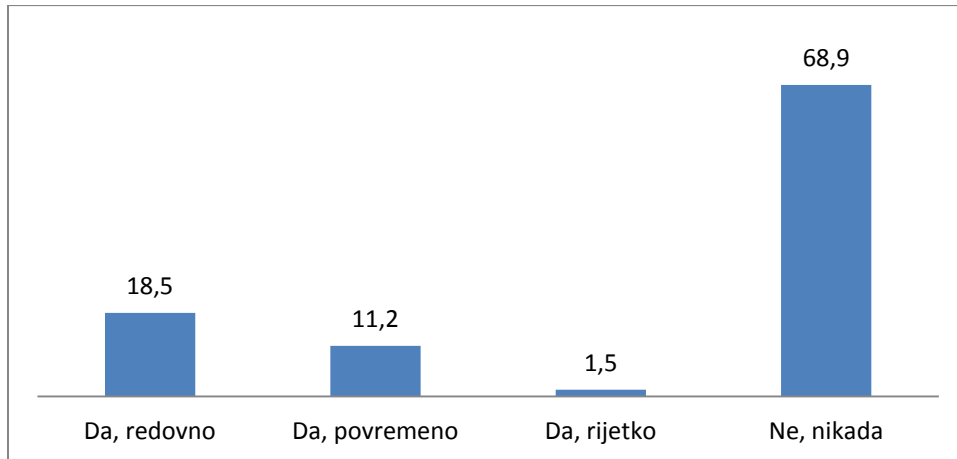

Fig 33. Iznos dečjih dodataka za domaćinstva – statistika

Aritmetička sredina	79,9
Medijana	57,0
Standardna devijacija	57,7
Minimum	15
Maximum	187
Ospeg	172
Interkvartilni opseg	102

Kada su u pitanju besplatni udžbenici i školski pribor (Fig 34), oko **68% kaže da nikada nije dobijalo besplatne udžbenike**. Zatim **18% tvrdi da redovno dobijaju**, oko **11% povremeno**, a rijetko nešto više od 1%.

Fig 34. Da li ste dobijali besplatno udžbenike za školu i školski pribor? %

Dalje, visok procenat je onih koji **nikada nisu dobili neku finansijsku nadoknadu za porodilje (oko 88%)**, a **svega 12% je dobilo takvu vrstu pomoći** (Fig 35). Takođe, **82% nikad nije dobilo poklon paket za novorođenče, dok 18% jeste** (Fig 36).

Fig 35. Da li ste Vi ili neki član porodice nekada dobili finansijsku naknadu za porodilje? %

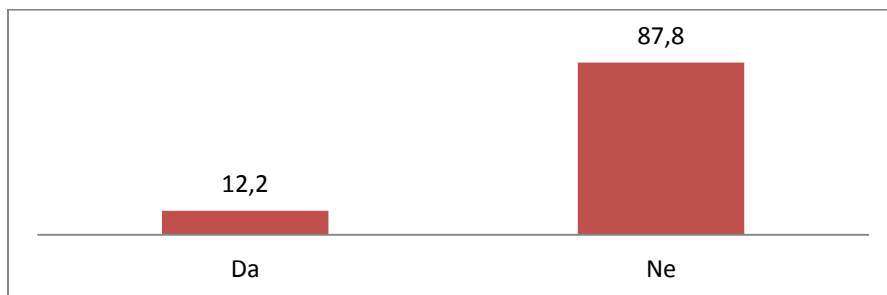
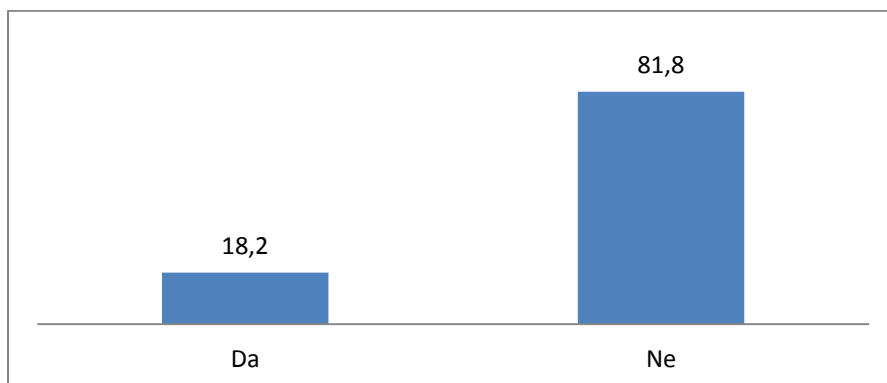
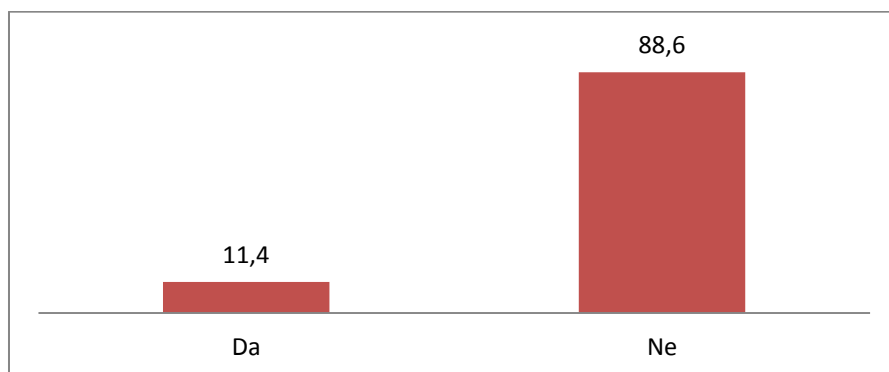

Fig 36. Da li ste Vi ili neki član porodice nekada dobili poklon paket za novorođenče? %

Procenat onih koji **nikada od opštine nisu dobili stan/objekat na privremeno korišćenje je preko 88%, dok nešto preko 11% je onih koji su od opštine dobili** ili čiji su članovi porodice dobili stan/objekat na korišćenje.

Fig 37. Da li ste Vi ili neki član porodice nekada dobili od opštine neki stan/objekat na privremeno korišćenje? %

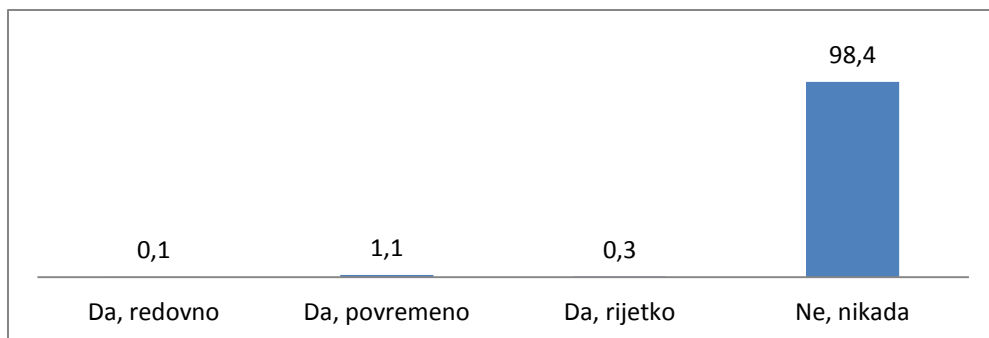
Veoma je mali procenat ispitanika koji su koristili smještaj po raznim osnovama u različitim institucijama (Fig 38). **Smještaj u bolnici i/ili psihijatrijskoj ustanovi koristilo je oko 6% ispitanika/članova domaćinstva**, a manje od 1% koristilo je smještaj u popravnom domu, te domu za nezbrinutu decu i domu za stare.

Fig 38. Neko iz domaćinstva je koristio smještaj

	%
	DA
Smještaj u domu za stare	0,1
Smještaj u bolnici i/ili psihijatrijskoj ustanovi	6,1
Smještaj u domu za nezbrinutu decu	0,3
Smještaj u popravnom domu	0,6

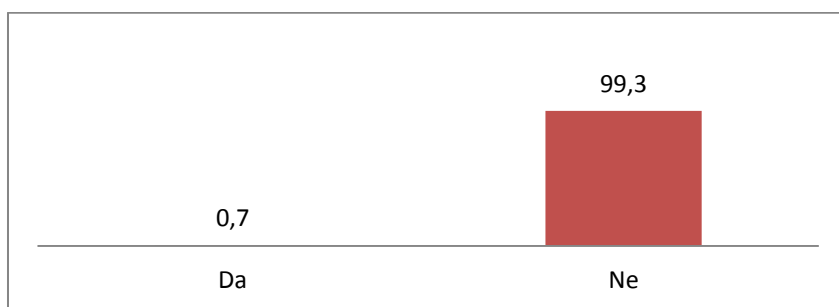
Pravo na besplatan odmor i rekreaciju u 98% slučajeva, pripadnici romske populacije nikada nisu koristili, dok je povremeno ovo pravo koristilo njih oko 1%, a simbolično je mali broj onih koji su to pravo koristili rijetko i redovno (Fig 39).

Fig 39. Da li ste Vi ili neki član porodice koristili nekada pravo na besplatan odmor i rekreaciju?

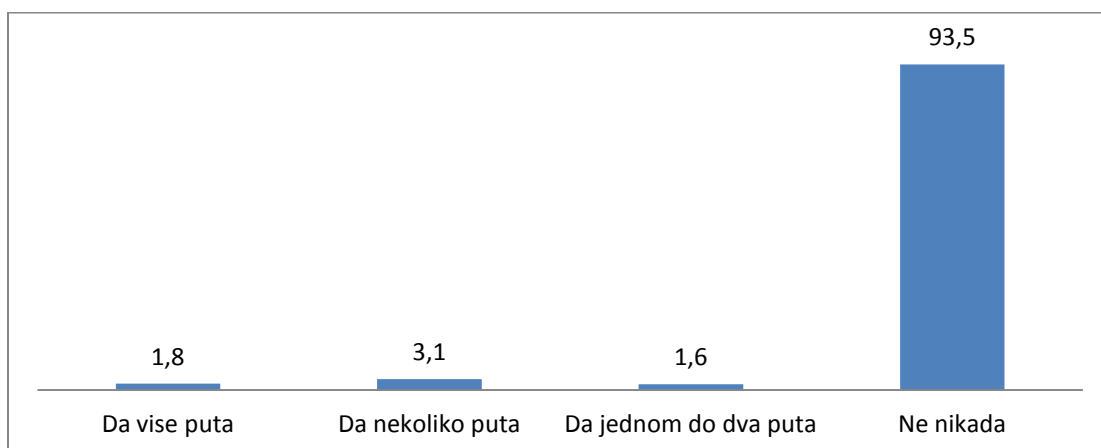
Veoma visok je procenat onih koji nikada **nisu dobili novac od Zavoda za zapošljavanje kako bi se samozaposlili ili započeli neki posao (preko 99%),** nešto manje od 1% je dobilo takvu vrstu novčane pomoći od Zavoda (Fig 40).

Fig 40. Da li ste nekada od Zavoda za zapošljavanje dobili novac da se samozaposlite ili da počnete neki posao? %

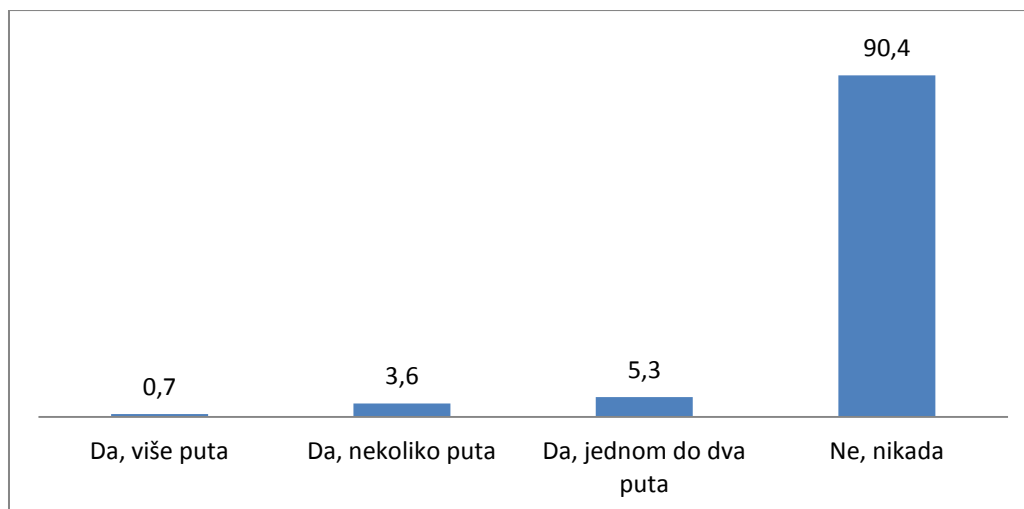
Takođe, **93% njih nikada nije koristilo novčanu pomoć za plaćanje vrtića svojoj deci,** 3% jeste i to nekoliko puta, dok malo više od 1% je onih koji su više puta i jednom do dva puta dobili novčanu pomoć za plaćanje vrtića detetu (Fig 41).

Fig 41. Da li ste nekada koristili novčanu pomoć za plaćanje vrtića Vašoj deci? %

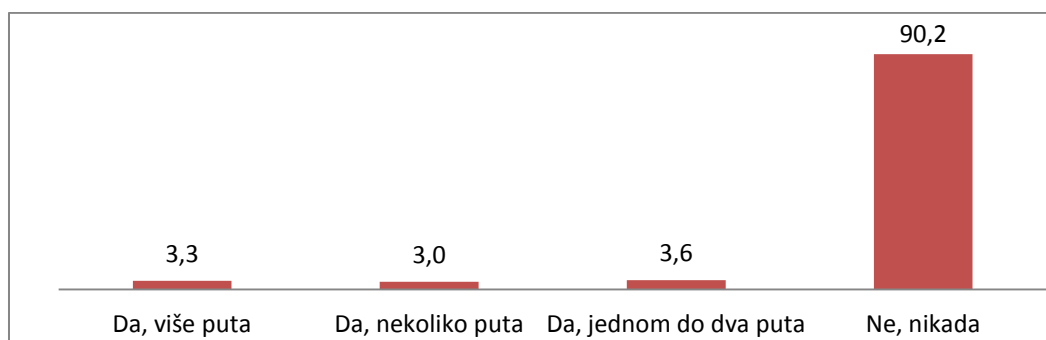
Podaci dalje ukazuju (Fig 42) da najveći broj ispitanika **nikada nije privremeno radio na poziv Opštine ili Zavoda, njih 90%.** Jednom do dva puta radilo je oko 5%, nekoliko puta 3% i najmanje je onih koji su radili više puta (manje od 1%).

Fig 42. Da li ste nekada radili privremeno na poziv Opštine ili Zavoda za zapošljavanje (čišćenje, fizički poslovi, anketiranje i sl)? %

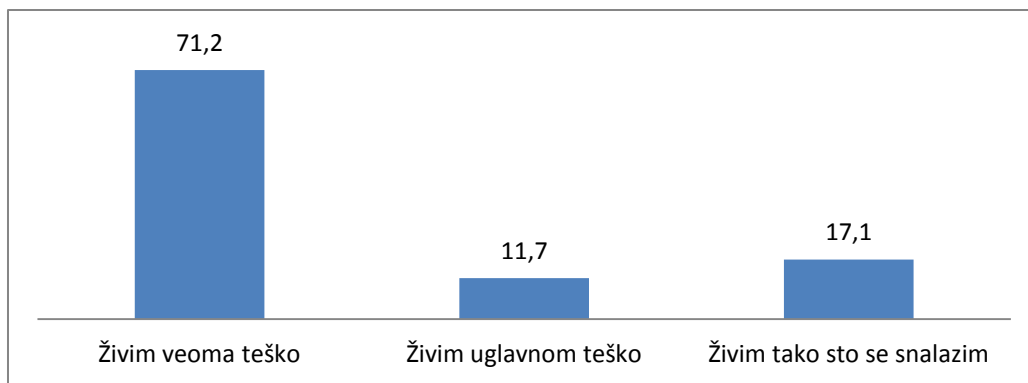
Dalje, na **stručnom osposobljavanju**, kao što su, na primjer, učenje zanata, dokvalifikacija, obuka **nikada nije bilo 90% ispitanika.** Oko 3% njih bilo je na ovakvoj obuci jednom do dva puta, a isti je slučaj i sa onima koji su bili više puta (3.2%), dok je nešto više od 2% onih koji su bili nekoliko puta na stručnom osposobljavanju (Fig 43).

Fig 43. Da li ste bili na nekom stručnom osposobljavanju (učenje zanata, dokvalifikacija, obuka is)? %

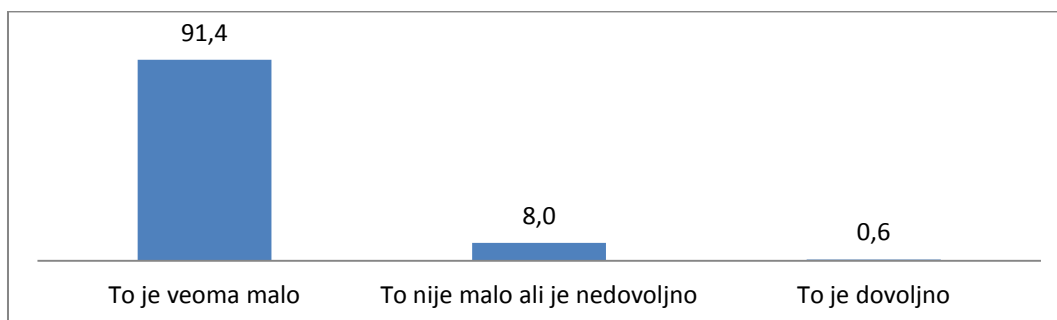
Pri ocjeni uslova u kojima žive (Fig 44) najviše je onih koji kažu da **veoma teško žive (preko 71%),** zatim slijede oni koji smatraju da **žive tako što se snalaze (oko 17%)** i najmanje je onih koji kažu da **žive uglavnom teško (oko 12%).**

Fig 44. Generalno govoreći, kako biste ocijenili uslove u kojima živite? %

Na kraju, za ukupnu pomoć koju dobijaju od države/opštine (Fig 45) oko **91% njih kaže da je to veoma malo**, a **8% smatra da to nije malo, ali je nedovoljno**. **Neznatan procenat (manje od 1%) smatra da je to dovoljno**.

Fig 45. Kako bi ste ocijenili ukupnu pomoć koju dobijate od države/opštine? %

5. KLJUČNI NALAZI ISTRAŽIVANJA

Nije novina reći da je socijalni položaj romske i egipćanske populacije veoma težak. Ovakav stav je komparativno zapravo tautologija, s obzirom na činjenicu da se isti stav može iznijeti za sve države regiona. Ono što jeste novina u ovom istraživanju je zapravo činjenica da smo došli do određenih podataka terenskim istraživanjem u samim romskim i egipćanskim naseljima sa pripadnicima RE populacije. Na ovaj način daje se puni doprinos realnim procjenama koje su svakako potrebne za kreatore socijalne politike, a koje su usmjerene na socijalnu zaštitu Roma i Egipćana.

Iako metodološki nije moguće kreirati uzorak RE populacije korišćenjem neke od standardizovanih metoda uzorkovanja, a ovo usljed nedostatnih statističkih podataka o ovoj populaciji, nesumnjivo da smo pokrili ključna romska i egipćanska naselja u Crnoj Gori, te prema tome dobijene procentualne vrijednosti reprezentuju realno stanje u kome žive Romi i Egipćani u Crnoj Gori danas.

Sami rezultati istraživanja više su nego indikativni, bez obzira da li se radi o procjeni socijalnog stanja ili oblicima i obimu socijalne pomoći koju primaju RE domaćinstva. S obzirom na to da smo sve podatke predstavili i detaljno analizirali u samom izvještaju, na ovom mjestu ćemo samo akcentovati nekoliko ključnih nalaza koji plastično ukazuju na ključne probleme, a koji mogu pomoći kreatorima javnih politika pri rješavanju problema sa kojima se pripadnici ove populacije svakodnevno suočavaju.

Prema tome, evo nekoliko ključnih analitičkih informacija koje daju odgovor na pitanja koja smo postavili samim dizajnom istraživanja:

- Jedan od ključnih problema jeste veoma nizak obrazovni nivo pripadnika romske i egipćanske populacije
- Procenat nezapošljenih Roma i Egipćana je kritično visok
- Svako drugo dijete romske/egipćanske populacije u školskom uzrastu ne ide u školu
- Materijalni uslovi u kojima Romi i Egipćani žive daleko su od svih standarda pristojnog življenja
- Većina Roma i Egipćana u Crnoj Gori nema državljanstvo, što dodatno limitira zakonske mogućnosti pružanja socijalne pomoći
- Prihodi romskih domaćinstva su daleko ispod prosjeka populacije
- Ogromna većina Roma i Egipćana ne prima socijalnu pomoć (MOP)
- Veoma je mali broj Roma i Egipćana koji su primili jednokratnu novčanu pomoć
- Povremeno, romska/egipćanska domaćinstva primaju nenovčanu socijalnu pomoć (hrana, odjeća, obuća, sredstva za higijenu)
- Veoma je mali procenat Roma i Egipćana koji koristi besplatne obroke koje daje opština
- Veoma mali procenat onih koji dobijaju pomoć za osobe oštećenog zdravlja (invalidninu)
- Dječiji dodatak prima svako peto romsko domaćinstvo
- Oko trećina domaćinstva, češće ili rjeđe dobija besplatne udžbenike i školski pribor
- Mali broj romskih i egipćanskih domaćinstava dobija naknadu za porodilje i poklon-paket za novorođenče
- Svako deseto romsko/egipćansko domaćinstvo dobilo je objekat na korišćenje od opštine
- Veoma mali broj Roma i Egipćana koristi različite oblike smještaja u institucijama, a simbolično je mali broj onih koji su koristili pravo na besplatan odmor i rekreaciju
- Izuzetno je mali broj Roma i Egipćana koji su koristili finansijsku podršku Zavoda za zapošljavanje da otpočnu neki posao
- Takođe, jako je mali procenat onih koji su koristili novčanu pomoć za plaćanje vrtića svom djetetu
- Svaki deseti pripadnik ove populacije obavljao je privremene poslove na poziv opštine i/ili Zavoda za zapošljavanje
- Isto tako, svaki deseti pripadnik romske/egipćanske populacije, bio je jeđe ili češće na nekom obliku stručnog usavršavanja
- Konačno, Romi i Egipćani smatraju da žive veoma teško i da je pomoć koju dobijaju od države nedovoljna.